

KONTRATË BINJAKËZIMI
Përkrahje për Statistikat

Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

3.4.9: Vazhdim i përkrahjes në përmirësimin e ASN-së dhe statistikave afatshkurta

Komponenti 3 Statistikat e Biznesit

Misioni i realizuar nga Virginia Balea, Statistikat e Danimarkës

1 deri 5 Shkurt 2016

IPA 2012

Emri, adresa, emaili i autorit

Virginia Balea
 Statistics Denmark
 Sejrøgade 11
 DK-2100 Copenhagen Ø
 Denmark
 Tel: +40723649647
 Email: virginia.balea@insse.ro

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive.....	3
1. Komente të përgjithshme.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
2. Vlerësimi dhe rezultatet	4
3. Konkluzionet dhe rekomandimet	5
Aneksi 3. Personat e takuar.....	7

Lista e shkurtesave

ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
TeR	Termet e Referencës
NACE rev.2	Klasifikimi i veprimtarive ekonomike, revisioni 2
ASN	Anketa Strukturore e Ndërmarrjeve
STS	Statistikat afatshkurta
RB	Regjistri i Bizneseve
SUT	Tabelat ofruese-përdoruese

Përmbledhje ekzekutive

Qëllimi i misionit ka qenë rishikimi i pyetësorit të Anketës Strukturore të Ndërmarrjeve për grumbullimin e të dhënave për vitin 2015, përpilimi i një drafti të raportit të cilësisë për ASN dhe analizimi i të dhënave të grumbulluara gjatë anketës së prodhimit industrial (outputi industrial tremujor).

Gjatë misionit, është diskutuar për, dhe është plotësuar raporti për metadata për ASN-në 2014 në Kosovë.

ASK ka përgatitur grupe të dhënash, bazuar në Regjistrin Statistikor të Bizneseve për të diskutuar qasjen për përzgjedhjen e mostrës për ASN 2015 dhe outputin tremujor të prodhimit industrial për vitin 2016.

Sa i përket Statistikave afatshkurta, misioni është fokusuar në rezultatet e pilot anketës për Indeksin e Prodhimit Industrial. Të dhënat e grumbulluara gjatë pilot anketës janë përdorur për simulim të kalkulimit të indeksit të prodhimit industrial. Indeksi i çmimi të prodhimit industrial në dispozicion, nuk është mjaft i detajuar.

1. Komente të përgjithshme

Misioni kishte për qëllim të fokusohet në përmirësimin e të dhënave të ASN-së dhe të statistikave afatshkurta. Të dhënat nga ASN-ja dhe statistikave afatshkurta janë të rëndësishme për Llogaritë Kombëtare, të cilët planifikojnë të bëjnë tabelat ofruese përdoruese. Ky mision është vazhdim i misionit 3.4.8

Objektivi specifik i misionit ishte:

- të konsultohet dhe punohet bashkë me profesionistët e ASK-së në përmirësimin e të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta.

Konsulentët dëshirojnë të falenderojnë të gjithë zyrtarët dhe personat e takuar, për mbështetjen dhe informacionet e vlefshme që kanë dhënë, gjë që ka lehtësuar shumë punën e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përputhen me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës.

2. Vlerësimi dhe rezultatet

Ekspertja ka dhënë rekomandimet për zhvillimin e punës gjatë projektit të binjakëzimit duke marrë parasysh kapacitetin absorbues në ASK, në radhë të parë për shkak të mungesës së stafit. Prandaj, ekspertja rekomandon një koordinim të fuqishëm të statistikave të biznesit.

Prioritet duhet të kenë çështjet, që sjellin përfitim më të madh. Mbledhja e të dhënave të ASN-së është ri-dizajnuar në mënyrë që të jetë në përputhje me rregulloret e BE-së për ASN.

Diskutimi në ditën e parë është fokusuar në strukturën, pyetjet dhe modelin e pyetësorit për ASN 2016. Diskutimet janë zhvilluar edhe me nga stafin e departamentit të llogarive kombëtare dhe ekspertët e binjakëzimit mbi llogaritë kombëtare. Është propozuar të ruhet struktura e pyetësorit për vitin 2014 por të riorganizohet përmbajtja. Kapitujt kryesorë të pyetësorit do të mbulojnë punësimin, të hyrat, shpenzimet, stoqet dhe investimet. Si shtesë e këtyre kapitujve, në mënyrë që të adresohen kërkesat e llogarive kombëtare, duhet të përfshihen disa tabela. Ata do t'i referohen zërthimit të indikatorëve kryesorë sipas njësive mbi llojin e aktivitetit, zërthimin e konsumit të ndërmjetëm sipas kategorive, investimet e ndara sipas llojit të investimit (bruto investimet, investimet e reja, riparimet).

Është propozuar që pyetësori me tabelat mbi zërthimin e indikatorëve kryesorë sipas aktiviteteve, zërthimin e konsumit të ndërmjetëm, t'i dërgohen vetëm ndërmarrjeve të mëdha. Në mënyrë që të ruhet konsistenca e të dhënave të grumbulluara, tabelat e lart përmendura mund të përfshihen në fund të pyetësorit. Modeli i pyetësorit të propozuar është i bashkangjitur në këtë raport.

Baza e raportit të cilësisë ka qenë raporti i cilësisë i BE-së, që duhet të plotësohet nga vendet anëtare. Dimensionet e cilësisë që janë trajtuar janë si në vijim: relevanca, saktësia dhe besueshmëria, koherenca, afati kohor dhe korrektësia, qasja dhe qartësia. Raporti i cilësisë i plotësuar ka marrë për bazë ASN 2014.

Sa i përket statistikave afatshkurta, misioni është fokusuar në pyetësorin e përdorur për të grumbulluar të dhënat për kalkulimin e indeksit të prodhimit industrial.

Deri tani, ASK ka grumbulluar qarkullimin në baza tremujore. Në mënyrë që të kalkulohet indeksi i prodhimit industrial, të dhënat mund të bazohen në qarkullim ose prodhim, por duhet të aplikohet deflacioni në shifrat. Indeksi që rekomandohet të përdoret për këtë qëllim është indeksi i çmimit të prodhimit.

Pyetëtori i përdorur për testim përmban të dyja variablat, qarkullimin dhe prodhimin. Të dhënat për prodhim janë grumbulluar në vlerë dhe sasi sipas produkteve CPA. Megjithatë, në mënyrë që të llogaritet indeksi, nevojiten nivele të ngjashme të çmimeve dhe outputit të prodhimit.

Është simuluar llogaritja e indeksit të prodhimit industrial me të dhënat e grumbulluara. Çështja kryesore për llogaritjen e vëllimit të indeksit të prodhimit është disponueshmëria e indeksit të çmimit të prodhimit industrial. Niveli më i ulët i detajeve është në nivel divizioni (dy shifror), por ky nivel është shumë i përgjithshëm për qëllime të kalkulimit të indeksit të prodhimit industrial. Prandaj, rekomandohet të përdoret kalkulimi i përafërt i Indeksit të Çmimit të prodhimit Industrial duke e pjesëtuar vlerën e prodhimit me sasinë. Çmimi bazë që nxirret mund të përdoret për deflacionin e vlerës aktuale të prodhimit. Sa i përket peshave që aplikohen në kalkulimin e niveleve të agreguara të indeksit, është përdorur struktura e qarkullimit të vitit bazë të ASN-së.

Sa i përket mostrës të ASN-së për vitin 2015, janë bërë disa analiza të kornizës së mostrës. Janë shqyrtuar disa qasje. Bazuar në gjendjen aktuale, stratat mund të ndërtohen duke marrë parasysh madhësinë e ndërmarrjeve dhe kodin e aktivitetit në nivel të divizioni. Pragu gjithëpërfshirës është rekomanduar të vendoset në 20 plus punëtorë, duke mbuluar kështu 65% të qarkullimit total.

3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Në përgjithësi, konsulentja konsideron që ASK-ja ka një bazë relativisht të mirë për statistikën e biznesit, si regjistrat administrativë, që mbulojnë komunitetin e biznesit dhe raporte dhe bashkëpunim të mirë me autoritetet relevante.

Duke pasur në konsideratë qëndrueshmërinë e punës së bërë në kuadër të fushës së ASN-së dhe statistikave afatshkurta gjatë projektit të Binjakëzimit, aktivitetet në vijim, të cilat janë zhvilluar, duhet të vazhdojnë të zhvillohen edhe më tej:

Për ASN

- grumbullimi i të dhënave duhet të vazhdojë duke përdorur pyetësin e rishikuar dhe rregullat e validimit dhe korrigjimit;
- mostra e ASN-së duhet të hartohet duke përdorur alokimin Neyman për strata nën 20 punëtorë;
- ndërmarrjet me 20 e më shumë punëtorë, rekomandohet të përfshihen automatikisht në mostrën e ASN-së; njëjtë për stratat, që përmbajnë më pak se 6 ndërmarrje;
- rekomandohet që tabelat e zberthimit të idnikatorëve kryesorë sipas aktiviteteve, zberthimit të konsumit të ndërmjetëm dhe transporti tu dërgohet vetëm ndërmarrjeve të mëdha. Në mënyrë që të ruhet konsistenca e grumbullimit të dhënave, tabelat e lart përmendura duhet të përfshihen në fund të pyetësit;
- vazhdim i prodhimit dhe azhurnimit të raportit të cilësisë të metadatave.

Për statistikën afatshkurta

- grumbullimi i të dhënave mbi vlerat dhe sasinë e prodhimit duke përdorur klasifikimin PRODCOM në baza të rregullta, duke filluar me tremujorin e parë të vitit 2016. Të dhënat do të grumbullohen në baza tremujore, por në një të ardhme afatshkurër mund të kalohet nga grumbullimi i të dhënave në baza tremujore në atë mujore;

- vazhdimi i grumbullimit të të dhënave mbi qarkullimin e aktiviteteve industriale dhe vazhdimi i publikimit të indeksit të qarkullimit;
- ndërmarrjet me 20 e më shumë punëtorë, rekomandohet të përfshihen automatikisht për mostrën e statistikave afatshkurta; njëjtë për stratat. që përmbajnë më pak se 6 ndërmarrje;
- bazuar në shembujt e ofruar, duhet të fillojë kalkulimi i indeksit të outputit, indeksi i prodhimit industrial, viti bazë do të jetë 2016;
- duhet të zhvillohet metodologjia për kalkulimin e indeksit të vëllimit në tregti

numri i pamjaftueshëm i stafit që merret me ASN është pengesa kryesore për zhvillimin e më tej të ASN. Rekomandohet të caktohet një person shtesë, që do të jetë përgjegjës për validimin e të dhënave të ASN-së.

Aneksi 3. Personat e takuar

ASK:

Hysni Elshani, Shef Sektori

Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës

Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë e ASN

Ismajl Sahiti, Shef Divizioni

Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për statistika afatshkurta

Ekipi i projektit:

Per Knudsen, RTA

Nora Zogaj, asistente

Projekti i Binjakëzimit i BE-së
KS12 IB ST 01
Përkrahje për Statistikat

Termet e Referencës:

Komponenti 3: Statistikat e Biznesit

Aktiviteti 3.4.9: Vazhdim i përkrahjes në përmirësimin e Statistikave afatshkurta

Afatet kohore:

TeR –të gatshme: 18 Janar 2016

Fillimi / përfundimi i akt: 1-5 Shkurt 2016

Raportimi: 12 Shkurt 2016

Rezultati obligativ i projektit

Rezultatet obligative	Intervenimi logjik	Standardet	Burimet e informacionit	Supozimet
Rezultati obligativ 3.2 dhe 3.3	Anketa Strukturore e Ndërmarrjes (ASN) Reduktimi i kohës së prodhimit dhe përmirësimi i cilësisë së ASN-së. Përgatitja e statistikave afatshkurta sipas NACE Rev.2	Raporti i misionit që përshkruan punën e bërë dhe punën, që do të bëhet, lidhur me pyetësin dhe dizajnin e mostrës	Raportet tremujore të projektit Raportet e misionit	Kapaciteti i mjaftueshëm absorbimi Qasje në të dhënat administrative dhe të anketave Numër i vogël i stafit i involvuar në implementim Stafi punon në detyrat përkatëse në periudhën midis misionëve

Subjekti / qëllimi i aktivitetit 3.4.9:

Ky mision është vazhdim i aktivitetit 3.4.8 mbi ASN dhe statistikave afatshkurta i cili është mbajtur në nëntor 2015.

Në bashkëpunim me ASK, ekspertja do të punojë në përmirësimin e të dhënave të ASN dhe statistikave afatshkurta. Cilësia e të dhënave të ASN dhe statistikave afatshkurta është e rëndësishme për Llogaritë Kombëtare. Për ASN, do të diskutohen mostra për 2015 dhe raportet e cilësisë dhe, nëse premtori koha, po ashtu do të diskutohet rreth ri-dizajnit të pyetësit.

Sa i përket të dhënave të statistikave afatshkurta të grumbulluara nga pilot pyetësi i ri, të njëjtat do të analizohen dhe do të diskutohen hapat e prodhimit.

Pasi ky është misioni i fundit për ASN dhe statistikave afatshkurta, do të analizohet puna e zhvilluar gjatë projektit. Po ashtu, duhet të analizohet qëndrueshmëria e progresit të bërë.

Rezultatet e pritura nga aktiviteti 3.4.9:

- Pas këtij misioni, stafi i ASK-së do ta ketë një pasqyrë mbi çështjen e përmirësimit të ASN-së dhe statistikave afatshkurta.
- Analizimi i qëndrueshmërisë së punës së bërë në kuadër të këtyre fushave gjatë projektit të Binjakëzimit

Stafi i ASK-së:

Z. Ismail Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (Component Leader)

Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për Statistikat Afatshkurta, valdete.navakazi@rks-gov.net

Znj. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN, luljeta.krasniqi@rks-gov.net

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net

Z. Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës, muhamet.kastrati@rks-gov.net

Z. Bekim Bojku, Zyrtar i Lartë për Statistika të Energjisë, bekim.bojku@rks-gov.net

Ekipi i Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i projektit Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombëtare,

Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Homologu i RTA, Z. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertja e vendeve anëtare:

Znj. Virginia Balea, Konsulente, Statistikat e Danimarkës, Virginia.balea@insse.ro

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA, pkn@dst.dk

Znj. Nora Zogaj, Asistente e RTA, zogaj.nora@gmail.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetin

Gjatë misionit të parë në misionin e binjakëzimit mbi Statistikat e Biznesit, ‘Vlerësimi i përgjithshëm i Statistikave të Biznesit dhe prioritetizimi i veprimeve (3.1.1)’ dy ekspertët danezë Peter Ottosen dhe Søren Netterstrøm theksojnë lidhur me ASN-në:

SBS:

Çështja më e rëndësishme është të ketë të dhëna të gatshme për Llogaritë Kombëtare në një fazë më të hershme.

Metodat për përzgjedhjen e mostrës, imputimin dhe vlerësimin mund të kenë nevojë të rishikohen.

Arsyeja kryesore për disponueshmërinë e vonshme të të dhënave është vonesa në mostrën e RSB-së. Kjo çështje duhet të adresohet nga RSB dhe duhet të bëhen disa përmirësime për vitin 2013. Pasi të mblidhen të dhënat, ato verifikohen, të dhënat e munguara merren nga njësitë më të mëdha (+200 punonjës) ose imputohen. Kjo zgjat 2 muaj. Projekti duhet t'i ketë parasysh këto çështje në mënyrë që të gjenden mënyra për të përmirësuar më tej afatet kohore.

Pyetësi dhe metodat për vlerësimin duhet të shqyrtohen dhe rishikohen, nëse është e nevojshme.

Duhet të përgatitet një plan zhvillimor afatgjatë për të ardhmen

Statistikat afatshkurta:

Zhvillimi i tre indikatorëve kryesorë të statistikave afatshkurta duhet së pari të fokusohet në publikimin, bazuar në të dhënat ekzistuese, dhe pastaj në mbulueshmërinë dhe metodologjinë statistikore, si dhe në mospërputhjet midis situatës aktuale dhe legjislacionit të BE-së.

Aktivitetet, që duhet të ndërmerren si përgatitje për misionin:

Të gjithë raportet e kaluar të misionit mbi ASN-në mund të gjenden në ëëë.dst.dk/kosovo

Aktivitetet e pritura janë:

- Seminar me pjesëmarrësit lidhur me të dhënat e ASN-së dhe statistikave afatshkurta, në kuadër të detyrave që dalin nga plani i punës. Azhurnimi i planit të punës.
- Rishikimi i pyetësorit, mostra, grumbullimi i të dhënave, cilësia e të dhënave, imputimi, kalkulimi i indeksit dhe publikimi.

Produkti i pritur:

- Raporti mbi misionin – sipas modelit të raportimit
- Analizimi i qëndrueshmërisë së punës së bërë në kuadër të projektit të Binjakëzimit
- Raporti i misionit që paraqet punën e bërë në statistikave afatshkurta dhe ASN gjatë projektit. Përfshirë rekomandimet për veprimet e ardhshme pas Binjakëzimit.

Aneksi 1. Programi, Shkurt 2015

Dita	Vendi	Koha	Ngjarja
1	ASK	10:00	Hyrje
		10:00 – 16:00	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së
2	ASK	09:00-	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së
3	ASK	09:00- 16:00	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së
4	ASK	09:00- 16:00	Seminar: Rishikimi i statistikave afatshkurta
5	ASK	09:00- 12:00	Rishikim i statistikave afatshkurta Diskutimi i rekomandimeve
		13:00- 16:00	Shkrimi i raportit Takimi me ekspertin, udhëheqësin e komponentit dhe RTA